

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/78/2018
Identifikačné číslo spisu: 3517010541
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3517010541.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Pavla Farkaša a sudkýň JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Martiny Zeleňakovej, v trestnej veci obvinenej Mgr. D. V. a spol. pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 31. marca 2020 v Bratislave o dovolaniach obvinených Mgr. D. V. a X. V. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo 14. augusta 2018, sp. zn. 23To/56/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku sa dovolania obvinených Mgr. D. V. a X. V. o d m i e t a j ú .

Odôvodnenie

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 29. marca 2018, sp. zn. 2T/92/2017, uznal obvinených Mgr. D. V. a ml. X. V. za vinných zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

- od presne nezisteného času najneskôr od roku 2015 do 30.06.2017 v obci V. v mieste spoločného bydliska v rodinnom dome č. XXX ako matka a najstarší brat neprimerane fyzicky trestali maloletých R. V. nar. XX.XX.XXXX, V. V. nar. XX.XX.XXXX a V. V. nar. XX.XX.XXXX, odopierali im stravu a nútili ich opakovane vykonávať rôzne práce v takom rozsahu, že nemali dostatok oddychu a spánku, čas na prípravu do škody, čo vyvrcholilo dňa 26.06.2017, keď Mgr. D. V., pohrýzla syna R. V. nar. XX.XX.XXXX do ucha, potom čo sa zastal maloletej V. V. nar. XX.XX.XXXX, ktorú fyzicky trestala, na čo maloletý R.V. nar. XX.XX.XXXX ušiel z domu, dňa 29.06.2017 sa obv. ml. X. V. bratovi R.V. nar. XX.XX.XXXX na dvore domu vyhrážal so zatváracím nožom v ruke, že ho s ním zabije, v dôsledku čoho maloletí R. V. nar. XX.XX.XXXX, V. V. nar. XX.XX.XXXX a V. V. nar. XX.XX.XXXX pocítovali strach a stres, krivdu, kritiku, posmech, pocit menejcennosti.

Okresný súd za spáchanie uvedeného trestného činu obvinenému ml. X. V. podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, § 117 ods. 1 Trestného zákona s poukazom § 36 písm. j) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3, ods. 8 Trestného zákona, s použitím § 39 ods. 1, § 118 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere jeden rok, výkon ktorého mu podľa § 119 ods. 1, § 49 ods. 1 písm. a) a § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona podmiennečne odložil na skúšobnú dobu troch rokov a zároveň uložil probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. a) Trestného zákona obvinenému zároveň uložil povinnosť nepriblížiť sa k poškodeným: J. V., nar. XX. P. XXXX v F., V. V., nar. X. L. XXXX v B. a V. V., nar. XX. T. XXXX v B. na vzdialenosť menšiu ako desať metrov a nezdržiavať sa v blízkosti obydľia určenej osoby alebo v určenom mieste, kde sa táto osoba zdržuje, alebo ktoré navštevuje. Podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. g) Trestného zákona obvinenému uložil aj povinnosť podrobiť sa v súčasnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu a podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. i) Trestného zákona obvinenému ako súčasť probačného dohľadu, uložil aj povinnosť podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve.

Obvinenej Mgr. D. V. súd prvého stupňa za vyššie uvedený trestný čin uložil podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. j) Trestného zákona s prihliadnutím na § 38 ods. 2, ods. 3, ods. 8, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere štyroch rokov, pre výkon ktorého ju podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti vyššie označenému rozsudku okresného súdu podali obaja obvinení a prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové mesto nad Váhom (ďalej aj „prokurátorka“) odvolania, na podklade ktorých Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) uznesením zo 14. augusta 2018, sp. zn. 23To/56/2018, odvolania prokurátorky a oboch obvinených ako nedôvodné postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Proti naposledy uvedenému uzneseniu krajského súdu podali obvinení X. V. (ďalej aj „obvinený“ alebo „dovolateľ“), prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. Aleša Zollera, advokáta so sídlom Nové Mesto nad Váhom, Považská 1980/4 a Mgr. D. V. (ďalej aj „obvinená“ alebo „dovolateľka“), prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Vladimíra Fraňa, LL.M., advokáta so sídlom Nové Mesto nad Váhom, Haškova 18, obaja vo svoj prospech, v zákonom stanovenej lehote dovolania, a to obvinený X. V. z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. g) a písm. i) Trestného poriadku a obvinená Mgr. D. V. z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku.

Obvinený X. V. v podanom dovolaní namietal nepreukázanie spáchania trestnej činnosti, pretože, podľa jeho názoru, nejestvuje ucelené reťazenie dôkazov usvedčujúcich ho z trestnej činnosti, ohľadom skutku, motívu, obdobia trvania, ako aj následkov spáchanej trestnej činnosti. Namietal, že množstvo nepriamych, neurčitých dôkazov prevážilo nad jednoznačným procesným dôkazom, a to svedeckou výpoveďou V., ktorý sa s rodinou V. v priebehu roka 2017 stretávali každý víkend, pričom J. sa mu o týraní ani raz nezmiel, riešili sa iné veci, a to najmä J. neochota podieľať sa spoločne s matkou a so súrodencami na akýchkoľvek prírneraných prácach okolo domácnosti, jeho snaha odísť preč z domu a viesť vlastný život, pričom súrodenci ho vôbec nezaujímali. V záujme zlepšenia vzťahov s problematickým J. a jeho motivácie k rodine mama prijala pod strechu jeho najlepšieho kamaráta s rodičmi a súrodencami, čo vyvracia akékoľvek tyranské správanie. „Nepretavenie“ obsahu výpovede svedka V. do napadnutého rozhodnutia malo, podľa názoru obvineného, za následok absolútne nesprávne právne posúdenie skutku. Podľa dovolateľa konštatovanie znalca, že poškodení majú neurotickú štruktúru osobnosti, ako aj ďalšie jeho zistenia nevypovedajú jednoznačne o ich príčinách, majú pôvod výlučne v minulom správaní P. V., diametrálne brutálnejšom, ako sú obvinenia proti dovolateľovi. Obvinený ďalej poukázal na skutočnosť, že znalkyňa Ďurkechová napokon skonštatovala, že u poškodených nebol rozvinutý syndróm týranej osoby a jeho konanie podľa znaleckých posudkov č. 20, 21, 22/2017 nikto nepocíťoval ako príkorie. Rozsudok i právne posúdenie skutku nemajú oporu vo

vykonanom dokazovaní, znaky skutkovej podstaty zločinu týrania obvineným neboli naplnené, intenzita prípadných súrodeneckých šarvátok nedosahovala úroveň trestného činu, rozhodnutie je tak založené na nesprávnom právnom posúdení. Obvinený namietal, že súčasťou spisu sú písomnosti, v ktorých poškodení „zrazu“ popierajú usvedčujúce výpovede v skoršom trestnom konaní proti obvinenému P. V., namietajú manipuláciu obvinenou matkou pri skutku, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté a kde sa v minulosti (v roku 2015) už vykonali znalecké posudky na maloletých poškodených. V týchto znaleckých posudkoch maloletí poškodení hodnotili v tom čase poškodenú (teraz obvinenú) ako ideálnu maminu a významnú vzťahovú osobu. V prejednávanej veci však už tvrdili, že obvinená sa spolu s obvineným zmenili na tyranov, pričom tieto tvrdenia nezodpovedajú skôr vykonaným znaleckým posudkom. Dovolateľ považoval za vadu konania, že s týmito súdu známymi písomnosťami, sa oba súdy nevysporiadali, pretože diskvalifikujú vierohodnosť výpovedí poškodených. V ďalšom obvinený spochybnil praktické a životné skúsenosti znalkyne a argumentoval tým, že mnohé závery znaleckého dokazovania sa v celom konaní prispôbovali skutočnostiam zadováženým na začiatku prípravného konania, pritom neskôr zistené skutočnosti boli znalkyňou ignorované. Napadnuté rozhodnutie je tak, podľa názoru dovolateľa, založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Podané znalecké posudky znalcov Mgr. Ďurkechovej a MUDr. Lexmanna vychádzajú prioritne z informácií z prípravného konania, pričom úkony, ktoré nasledovali po ňom, a z ktorých vyplynuli zistenia svedčiace v prospech odsúdených, neboli znalcom vzaté do úvahy, napríklad výpoveď svedka V. Ťažisko posudku by malo, podľa názoru obvineného, spočívať vo vykonanom nezávislom odbornom pozorovaní a vyšetrovaní, pričom z rozsahu strán posudku vyplýva, koľko strán tvorí vlastná činnosť znalca a koľko podklady vyšetrovateľa na podporu vznesenia obvinenia. Záverom dovolania navrhol, aby najvyšší súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil, že bol porušený zákon, zrušil uznesenie Krajského súdu v Trenčíne, zo 14. augusta 2018, sp. zn. 23To/56/2018, ako aj rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 29. marca 2018, sp. zn. 2T/92/2017 a aby súdu podľa § 388 Trestného poriadku prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Mesto nad Váhom vo vyjadrení k dovolaniu podanému obvineným konštatovala, že dovolateľ v ňom posudzuje vierohodnosť dôkazov a hodnotí skutkový stav zistený okresným a krajským súdom. Vo vzťahu k výpovedi svedka V. prokurátorka uviedla, že nebol priamym svedkom udalostí odohrávajúcich sa v domácnosti obvineného, nebol vždy prítomný pri konaní dovolateľa. Svedok bol s rodinou v kontakte každý víkend, s J. viedol rozhovor 2-krát, avšak za prítomnosti obvinených. Navyše podľa vyjadrenia samotného J. so svedkom rozprával s veľkou cenzúrou, preto výpoveď dotknutého svedka nie je spôsobilá vyvrátiť závery súdov, že skutky sa stali a tiež ani vyvolať o nich pochybnosti. V rámci dokazovania kontradiktórnym spôsobom vypovedali priami svedkovia - poškodené maloleté deti V., a to J., V. a V. Výsluchy všetkých troch maloletých detí boli vykonávané v súlade s čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, so zachovaním práva obvinených na obhajobu v zmysle č. 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru o ľudských právach. Vierohodnosť výpovedí maloletých potvrdzuje aj znalec z odboru psychológia. Konanie obvinených, podľa názoru prokurátorky, vykazuje znaky fyzického a psychického násillia voči maloletým osobám, ktorého intenzitu znásobuje okolnosť, že trvalo viac ako dva roky. V súvislosti s namietanou nedostatočnosťou znaleckého posudku prokurátorka poukázala na to, že je na posúdení znalca, ktoré metódy zvolí pri vyšetrovaní, navyše znalkyňa bola k záverom znaleckého posudku vypočutá i na hlavnom pojednávaní. Problémové správanie maloletého J. bolo priamou reakciou a protestom proti dlhotrvajúcemu pretrvávajúcemu násilliu, psychickému aj fyzickému, ktorého sa obaja obvinení dopúšťali a bolo vystupňované tak, že sa J. cítil priamo ohrozený na živote, o čom svedčí jeho vyjadrenie, že sa mu obvinená vyhrážala zabitím, čomu maloletý poškodený uveril, pretože bola zásadová. Maloletý X. V. je zo spáchania stíhanej trestnej činnosti usvedčovaný výpoveďami poškodených detí, svedkov B., A., F., z ktorých plynie jeho odlišné správanie v prítomnosti matky, čo je v zhode so závermi znaleckého posudku MUDr. Lexmanna. Znalec u obvineného konštatuje prítomnosť poruchy osobnostného vývoja s prejavmi emočnej plochosti a zmenšenou schopnosťou vcitovať sa do prežívania iných, vykazuje prejavy ovplyvniteľnosti autoritami. Svedčí pre to prispôsobenie sa trestajúcej matke, v prítomnosti ktorej je obvinený voči deťom bezcitný a agresívny, čo je v protiklade s jeho správaním v jej neprítomnosti. Výpovede svedkov nie sú spôsobilé vyvrátiť, že sa skutky stali, ani vyvolať o nich pochybnosti. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplýva verbálne i brachiálne násillie dovolateľa

voči všetkým poškodeným deťom, ktoré netrvalo len krátky, prechodný čas. Okolnosť, že obvinený podlieha autoritám, ho nezbaňuje trestnej zodpovednosti zo žalovaného zločinu. Dovolanie obvineného ml. X. V. prokurátorka navrhla v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť považujúc za zrejmé, že nie sú naplnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i) a písm. g) Trestného poriadku.

Obvinená Mgr. D. V. v podanom dovolaní vo vzťahu k dovolacím dôvodom vyplývajúcim z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietala porušenie jej práva na obhajobu spočívajúce v porušení zásady bezprostrednosti a ústnosti, ktorá má byť zachovaná nielen vo vzťahu k súdu, ale aj vo vzťahu k obvinenému. Obhajobe bolo, podľa názoru dovolateľky, na hlavnom pojednávaní znemožnené, aby znalkyni Mgr. Petre Ďurkechovej plynulo kládla otázky, aby zistila jej odbornosť, skúsenosti s týranými deťmi, ale aj vypracovávaním posudkov. Pritom otázka kvalifikačných predpokladov, dĺžky praxe, skúseností, špecializácie, je jedným z rozhodujúcich predpokladov na vyhodnotenie odbornosti znaleckého posudku. Súd prvého stupňa, po formálnom umožnení kladenia otázok, v rozpore s Trestným poriadkom zasahoval do vedenia výsluchu obhajoby, hoci sa nejednalo o sugestívne ani kapciózne otázky, ani otázky, ktoré by boli v rozpore so spôsobom vedenia výsluchu, takéto otázky nepripustil a napriek námietkam obhajoby vyššie naznačené nedostatky neboli náležite odstránené. Okresný súd neoprávnene zasahoval do výsluchu znalca, komentoval dôkaznú situáciu, ba dokonca odpovedal za znalkyňu. K porušeniu práva na obhajobu, podľa názoru dovolateľky, došlo tiež nevyhovením jej návrhu na opätovné vypočutie maloletých, pretože zo strany znalcov neboli u nich zistené traumatické zážitky. Poškodených bolo pritom potrebné vypočuť v kontexte nových zistených skutočností a dôkazov, čo nebolo možné na začiatku trestného konania. Navyše obhajobe bolo znemožnené vykonať ďalšie množstvo dôkazov. Porušenie práva na obhajobu videla dovolateľka aj v tom, že v prejednávanej veci došlo nielen k porušeniu rovnosti strán a kontradiktórnosti pri vykonávaní dôkazov, ale najmä k neochote preukazovať rozhodujúce skutočnosti. Všetky nedostatky a porušenia v konečnom dôsledku zásadným spôsobom ovplyvnili celé konanie, ako aj jeho výsledky a viedli k nesprávnym zisteniam a nesprávnym záverom súdu, naplniac tak dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vzhľadla dovolateľka v tom, že vykonávanie dôkazov, výsluchov maloletých poškodených bolo v rozpore s Trestným poriadkom, na čo obhajoba opakovane poukazovala. Už v prípravnom konaní boli zo strany vyšetrovateľa porušené všetky zásady, ktoré majú byť dodržané pri výsluchu maloletých detí. Pri výsluchoch boli často kladené kapciózne, sugestívne a nevhodne formulované otázky. V otázkach boli úmyselne formulované odpovede, deti boli v otázkach navádzané na to, ako majú vypovedať. Z uvedeného, podľa dovolateľky, vyplýva, že už pri začatí trestného stíhania bol porušený zákon. Preto pokiaľ nebolo umožnené nové vypočutie poškodených detí, boli taktiež porušené práva na obhajobu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bol, podľa názoru dovolateľky, naplnený tým, že ťažiskovými dôkazmi v danej veci sa stali výpovede poškodených detí mal. J., V., V. a znalecký posudok Mgr. Petry Ďurkechovej, časť dokazovania však nebola vykonaná v súlade so zákonom. Protiprávne konanie sa malo uskutočňovať po dlhší čas, pritom zo žiadnej skutočnosti počas tohto obdobia s výnimkou dvoch posledných týždňov nevyplývalo, že by maloleté deti boli vystavené týraniu zo strany obvinenej. Fyzické známky týrania neboli preukázané, maloleté deti boli v dobrom zdravotnom stave, primerane fyzicky vyvinuté, bola konštatovaná riadna výživa, vývoj, primeraná postava, žiadne deformity vo vývoji. Známky poranenia na mal. J. plynuli z incidentu a útoku, kedy J. napadol odsúdenú, ktorá sa musela brániť, sama mala množstvo modrín. V zmysle znaleckého posudku Mgr. Ďurkechovej ani pri jednom dieťati nebol vyvinutý syndróm týranej osoby, aj keď znalkyňa konštatovala prvky svedčiace v prospech aj neprospech týrania. Hoci znalkyňa konštatovala, že deti správanie obvinenej popisovali ako spôsobujúce im krivdu, je právnou otázkou, či toto konanie naplnilo znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby. V oblasti psychického týrania sa totiž veľká časť príznakov prelína so špecifickými psychickými stavmi v období dospievania, preto aj jednoznačné hodnotenie prítomných prvkov syndrómu týranej osoby u maloletých detí je nemožné za súčasnej situácie s určitosťou pripísať dovolateľke. Za najväčšie pochybenie považovala obvinená skutočnosť, že znalecké hodnotenia znalkyne Mgr. Ďurkechovej neboli konfrontované s

predchádzajúcim znaleckým posudkom znalkyne PhDr. Zuzany Bielikovej. Ešte v novembri 2015 boli totiž u všetkých detí konštatované prítomné prvky týrania zo strany otčima P. V., odlišenie toho, kto za tieto známky nesie zodpovednosť, nie je jednoznačné a možné pri takom nedôslednom skúmaní (znalkyňa o predchádzajúcom posudku nevedela). Následné vyjadrenia znalkyne pred súdom boli, podľa názoru dovolateľky, neobjektívne, neprofesionálne a vyznievali zaujato. Napriek návrhom obhajoby nebol vypracovaný kontrolný znalecký posudok.

V ďalšom dovolateľka poukázala na skutočnosť, že jej konanie bolo posúdené aj podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, teda, že sa dopustila závažnejšieho spôsobu konania, a to na viacerých osobách, ktorými v zmysle § 127 ods. 12 Trestného zákona je potrebné rozumieť najmenej tri osoby, pritom voči maloletému V. nebolo preukázané žiadne protiprávne konanie, a to ani zo subjektívneho hľadiska samotného poškodeného.

Záverom dovolateľka ešte namietala, že vykonané dokazovanie, podľa jej názoru, preukazuje, že trestné oznámenie bolo vopred pripravovanou akciou, naplánovanou maloletým J. spoločne s rodinou F. tak, aby pripraveným spôsobom mohol vypovedať spoločne s maloletou V., rodinou F., v čase neprítomnosti starej matky a dovolateľky. Z dokazovania podľa obvinenej plynie systematickosť a vopred uskutočnená dohoda obviniť dovolateľku z týrania, je však zrejmé, že deti boli vystavené aj ovplyvňovaniu zo strany ďalších osôb. Podľa názoru obvinenej v konaní neboli preukázané neúmerné práce, ktoré mala maloletým zadávať a týmto spôsobom ich psychicky a fyzicky týrať, žiaden hodnoverný dôkaz nepreukazuje odopieranie jedla. Výtkla tiež nepreukázanie subjektívnej stránky v jej prípade, úmyslu maloletým deťom vedome fyzicky alebo psychicky ubližovať. Aj keď mimoriadne znížený, uložený trest považovala obvinená za neprímerane prísny, dôvodiac nezistením syndrómu týraných osôb, ani traumatizáciu konaním, kladeným obvinenej za vinu. V tejto súvislosti poukázala na skutočnosť, že P. V., ktorého konanie deti považovali za intenzívnejšie, závažnejšie, hrubšie, bol odsúdený na podmieňný trest odňatia slobody vo výmere troch rokov. Zhrnúc vyššie uvedené, vyjadrila dovolateľka názor, že napadnuté rozhodnutia tak krajského, ako aj okresného súdu sú založené na nesprávnom právnom posúdení zistených skutkových okolností, ako aj na nesprávnom použití hmotnoprávnych skutočností naplňajúc tak dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Vzhľadom na uvedené obvinená navrhla, aby najvyšší súd po preskúmaní zákonnosti a odôvodnenosti výrokov napadnutých rozhodnutí a správnosti postupu konaní predchádzajúcich vydaniu napadnutých rozhodnutí rozsudkom vyslovil porušenie zákona v § 2 ods. 2, ods. 7, ods. 9, ods. 10, ods. 17 a ods. 18 Trestného poriadku, aby súčasne zrušil napadnuté rozhodnutia a prikázal súdu, o ktorého rozhodnutia ide, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol v inom zložení senátu v súlade s ustanovením § 388 ods. 2 Trestného poriadku.

Prokurátorka aj vo vyjadrení k dovolaniu podanému obvinenou konštatovala, že v dovolaní uvedené dôvody nespočívajú v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, respektíve nesprávnej aplikácii hmotnoprávneho predpisu, ale v posudzovaní vierohodnosti dôkazov a v hodnotení skutkového stavu zisteného okresným a krajským súdom. Obsah výpovedí maloletých detí J., V. a V. jasne a s plnou dôkaznou silou vyvracajú tvrdenia obvinenej. Neboli preukázané skutočnosti, spôsobilé spochybniť zákonnosť a vierohodnosť vykonaných výsluchov. Výsluchy všetkých troch maloletých poškodených detí boli uskutočnené v súlade s čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa a kontradiktórnym spôsobom, so zachovaním práva obvineného na obhajobu v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. d) Európskeho dohovoru o ľudských právach. Maloletá V. požiadala o čo najmenšie množstvo ľudí prítomných vo výsluchovej miestnosti, obhajoba bola prítomná pri výsluchu v miestnosti na prenos zvuku, pričom obhajoba následne mala možnosť položiť otázky maloletej. Tento postup bol plne v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad rozhodnutia: S.N. vs. Švédsko, Sahin vs. Nemecko) i s poukazom na § 135 ods. 4 Trestného poriadku. Nevyhovenie návrhu obhajoby na opätovný výsluch maloletých poškodených nezakladá, podľa názoru prokurátorky, porušenie práva na obhajobu. V súvislosti so znaleckým posudkom Mgr. Ďurkechovej prokurátorka uviedla, že znalkyňa vykonala vlastné psychologické vyšetrenia u všetkých maloletých detí používajúc klinické metódy spočívajúce v pozorovaní, rozhovore, anamnestickom rozhovore, analýze spontánnych produktov, aplikácii klinických metód, aplikácii testových metód. Poukázala na podrobnosť a rozsah metód pri

znaleckom psychologickom vyšetrení všetkých troch maloletých detí. Vo vzťahu k znaleckému posudku znalkyne PhDr. Bielikovej uviedla, že bol vypracovaný 11. novembra 2015, v súvislosti s konaním P. V. voči Mgr. D. V. a maloletým deťom X., J. a V. V. s tým, že uvedený znalecký posudok bol odlišného rozsahu, ako aj množstva metód, ktoré znalkyňa použila. Navyše znalkyňa Mgr. Ďurkechová sa k posudku PhDr. Bielikovej na hlavnom pojednávaní podrobne vyjadrila. Prípadné negatívne správanie maloletého J. je potrebné, podľa názoru prokurátorky, považovať za priamu reakciu a protest proti dlhotrvajúcemu pretrvávajúcemu násiliu, vystupňovanému do pocitu ohrozenia, ktorého sa voči poškodenému obvinení dopúšťali. Zdôraznila, že u maloletého V. bol zaznamenaný neurotický vývin osobnosti, úzkostno - depresívne ladenie, suicidiálne myšlienky, pocit menejcennosti, sebaobviňovanie, bagatelizovanie následkov fyzických trestov a psychologického nátlaku zo strany matky, vplyv prežitých udalostí sa u menovaného maloletého odráža prevažne v citovej a sociálnej oblasti, regresnom správaní. Maloletý J. pociťoval konanie matky ako príkorie v zmysle zažívania krivdy, nespravodlivosti a bezprávia, podceňovania a zažívania fyzických atakov, spôsobujúcich mu psychickú nestabilitu. U maloletej V. bol v súvislosti s psychickým násilím zo strany obvinenej zistený neurotický vývin osobnosti, úzkostno - depresívne prežívanie anamnesticky so suicidiálnymi myšlienkami. Prežité udalosti ju zjavne ovplyvnili pri formovaní vývinu v smere neurotizácie a v oblasti socializácie. V podanom vyjadrení prokurátorka ďalej zdôraznila, že pre naplnenie znakov skutkovej podstaty dotknutého trestného činu je postačujúce preukázanie spôsobenia fyzického alebo psychického utrpenia jedným z konaní podľa § 208 ods. 1 písm. a) až e) Trestného zákona. Všetky tri maloleté deti podrobne popísali konanie obvinenej, pričom vierohodnosť ich výpovedí potvrdzuje aj znalec z odboru psychológia, prirátaný do konania. V súvislosti s výpoveďami svedkov L. X., Ing. B. a V. prokurátorka skonštatovala, že svedkovia nežili v spoločnej domácnosti s maloletými deťmi, ich výpovede tak svedčia len o správaní obvinenej voči okoliu. Vzhľadom na vykonané dôkazy, množstvo svedeckých výpovedí, ale aj znalecké dokazovanie z odboru psychológia a psychiatria možno považovať za vyvrátené tvrdenie dovolateľky o vopred pripravovanej akcii, naplánovanej a načasovanej maloletým J. spoločne s rodinou F.. Prokurátorka záverom vyjadrenia, vzhľadom na, podľa jej názoru, zrejme nenaplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku, navrhla dovolanie odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobami oprávnenými na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že obvinení pred podaním dovolania využili svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolania je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejme, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

Úvodom je potrebné uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávnych väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 57 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom 5/2007).

Jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného

prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020.).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a následne aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Porušenie práva na obhajobu je dôvodom na podanie dovolania [citované ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Zákon však pre uplatnenie takéhoto dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu (teda nie každé aj bezvýznamné porušenie tohto práva zakladá vyššie označený dovolací dôvod).

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku) - rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 7 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 1/2011 - ďalej aj „R 7/2011“.

Obvinená videla porušenie svojho práva na obhajobu predovšetkým v tom, že obhajobe nebolo umožnené pri výsluchu znalkyne Mgr. Petry Ďurkechovej klásť jej otázky za účelom zistenia jej odbornosti, skúsenosti nielen s týranými deťmi, ale aj s vypracovávaním znaleckých posudkov, že nebolo vyhovené návrhu obhajoby na opätovné vypočutie maloletých poškodených, a že obhajobe bolo znemožnené vykonať ďalšie značné množstvo dôkazov.

Podľa § 1, prvá časť prvej vety, zákona číslo 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („ďalej len zákon o znalcoch“) označeného názvom „Predmet zákona“ tento zákon upravuje podmienky výkonu znaleckej činnosti, tlmočnickej činnosti a prekladateľskej činnosti, práva a povinnosti znalcov, tlmočníkov a prekladateľov.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o znalcoch znalec, tlmočník alebo prekladateľ je fyzická osoba alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie činnosti podľa tohto zákona, ktorá je

- a) zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov alebo
- b) nezapísaná v tomto zozname, ak je ustanovená za znalca, prekladateľa alebo tlmočníka podľa § 15.

Podľa § 5 ods. 1 písm. c) až g) zákona o znalcoch označeného názvom „Podmienky zápisu do zoznamu“ ministerstvo zapíše do zoznamu do 60 dní od doručenia písomnej žiadosti o zápis fyzickú osobu, ktorá okrem iného

- c) získala vzdelanie v odbore; v prípade znalcov vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore zameranom na odbor alebo odvetvie, ktoré je predmetom písomnej žiadosti o zápis, inak najvyššie vzdelanie, ktoré je možné získať v danom odbore, úspešne skončila osobitné vzdelávanie o spôsobe výkonu činnosti podľa tohto zákona (ďalej len „odborné minimum“),
- e) po získaní vzdelania v odbore vykonáva prax v odbore, ktorý je predmetom činnosti, v trvaní najmenej päť rokov a v prípade znalcov najmenej sedem rokov,
- f) zložila skúšku z odboru alebo odvetvia, ktoré je predmetom žiadosti o zápis, a ktorou preukazuje svoju odbornú spôsobilosť (ďalej len „odborná skúška“),
- g) úspešne skončila špecializované vzdelávanie, ak ide o zapísanie do zoznamu pre odbor alebo odvetvie, v ktorom je také vzdelávanie ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom [§ 33 písm. b)].

Z citovaných ustanovení vyplýva, že znaleckú činnosť môže vykonávať len tá fyzická osoba, ktorá je zapísaná do zoznamu znalcov (ak nejde o pribratie znalca „ad hoc“ podľa § 15 citovaného zákona, čo však nie je prípad prejednávanej veci), pričom preverovať odborné, ako aj praktické predpoklady fyzickej osoby pre zápis do zoznamu znalca a teda pre výkon znaleckej činnosti prináleží Ministerstvu

spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) s tým, že o vyčiarknutí znalca zo zoznamu znalcov, a to aj z dôvodu nespĺňania podmienok pre zápis, rozhoduje taktiež ministerstvo (§ 8 zákona o znalcoch).

Niet preto dôvodu odborné a praktické predpoklady znalca zapísaného do zoznamu znalcov bez ďalšieho opätovne preverovať obhajobou, či súdom na hlavnom pojednávaní, keďže ani obhajobe a ani súdu takáto právomoc nepatrí. Nič samozrejme týmto subjektom nebráni, aby ministerstvu oznámili skutočnosti, ktoré podľa ich názoru nasvedčujú tomu, že konkrétny znalec vyššie citovaným zákonom stanovené predpoklady pre zápis do zoznamu znalcov nespĺňa, alebo skutočnosti nasvedčujúce tomu, že znalca je potrebné zo zoznamu znalcov vyčiarknuť.

Znalkyňa Mgr. Petra Ďurkechová, PhD. bola v čase podania znaleckého posudku (8. septembra 2017), ale aj jej výsluchu na hlavnom pojednávaní (1. marca 2018) do zoznamu znalcov zapísaná, a to v odbore Psychológia odvetvie Klinická psychológia detí a Klinická psychológia dospelých. To potom znamená, že potrebné odborné a praktické predpoklady pre podanie znaleckého posudku z odboru psychológia spĺňala, a preto nebol dôvod overovať ich kladením otázok znalkyni na hlavnom pojednávaní. Dovolateľka zároveň žiadne konkrétne, overiteľné námietky, ktoré by odbornosť znalkyne spochybňovali v podanom dovolaní nepredniesla, pritom úlohou dovolacieho súdu nie je domýšľať si, či hľadať, v čom by mohli spočívať konkrétne dôvody obvinenej námietok (primerane napríklad rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 518/2019).

Preto neumožnenie obhajobe klásť otázky znalkyni za účelom preverenia jej odborných a praktických predpokladov súdom prvého stupňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ale ani žiaden iný zjavne nenaplnia.

Za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, respektíve uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu účinený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Vychádzajúc z ustanovenia § 272 ods. 3 Trestného poriadku obvinený je síce v rámci práva na obhajobu oprávnený navrhovať dôkazy a určitý dôkaz aj sám zabezpečiť, je ale na úvahe orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktoré z dôkazov vykoná, respektíve zabezpečí. V rámci práva na obhajobu, v konaní pred súdom je povinnosťou súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritorným rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť, alebo ho odmietnuť, alebo rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 116 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 8/2014 - ďalej aj „R 116/2014“).

Súd vykonávajúci dokazovanie teda návrhmi strán ani ich názormi, čo do rozsahu dokazovania, nie je viazaný. Je výlučne na zvážení súdu, vykonanie ktorého z dôkazov má pre rozhodnutie veci podstatný význam, a vykonanie ktorého naopak, nie je právne významné, keďže pre vydanie rozhodnutia nie je podstatné, koľko dôkazov je vykonaných, ale aká je ich dôkazná sila (argumenta ponderantur, non numeratur). Súd je však povinný s návrhmi strán v konaní, čo do rozsahu dokazovania, sa vysporiadať.

V súvislosti so znaleckým dokazovaním realizovaným znalkyňou Mgr. Petrou Ďurkechovou, PhD. dovolateľka ďalej ešte, ako to už bolo vyššie uvedené, namietala, že znalecké hodnotenia spomínanej znalkyne neboli konfrontované s predchádzajúcim znaleckým posudkom PhDr. Zuzany Bielikovej

podaným v novembri 2015, v ktorom boli konštatované prvky týrania u maloletých poškodených, avšak zo strany otčima P. V., čím sa znalkyňa Mgr. Petra Ďurkechová, PhD. nezaoberala, neodlíšila, kto za tieto známky nesie zodpovednosť, pričom jej následne vyjadrenia pred súdom boli neobjektívne, neprofesionálne a vyznievali zaujato.

Obdobnú námietku v tomto smere vzniesol aj dovolateľ tvrdiac, že znaleckým dokazovaním zistená neurotická štruktúra poškodených má pôvod výlučne v minulom správaní odsúdeného P. V., znalkyňa tento vplyv neodlíšila, a preto podľa názoru obvineného existuje reálna a rozumná pochybnosť, že sú mu pripisované dôsledky správania sa práve P. V. Dovolateľ v tejto súvislosti spochybnil závery znalkyne Mgr. Petry Ďurkechovej, PhD. týkajúce sa špecifickej vierohodnosti poškodených namietajúc, že znalkyňa praktický tápala v zložitých rodinných vzťahoch, ktoré napriek svojej odbornej spôsobilosti, ale bez dlhodobých praktických a životných skúseností nemohla precíznejšie vyhodnotiť a zväziť.

Z obsahu predloženého spisu, a to najmä zápisníc o hlavnom pojednávaní z 1 a 8. marca 2018 je zrejmé, že súd prvého stupňa uznesením vyhláseným na hlavnom pojednávaní 1. marca 2018 podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol vykonať dôkaz navrhovaný obhajobou, a to oboznámenie všetkých znalcov s vyšetrovacím spisom a vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania vo vzťahu k maloletým J., V. a V. V. a na hlavnom pojednávaní 8. marca 2018 taktiež uznesením podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku okresný súd odmietol vykonať dôkaz, a to dôkladnejšie oboznámenie sa so znaleckým posudkom PhDr. Bielikovej a osobný výsluch znalkyne PhDr. Bielikovej.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa (strana 31 - 32) je zrejmé, že okresný súd odmietol ďalšie oboznamovanie znalkyne Mgr. Petry Ďurkechovej, PhD. s vyšetrovacím spisom, pretože znalkyňa bola s celým (kompletným) spisovým materiálom oboznámená pár týždňov pred jej výsluchom na hlavnom pojednávaní. Kontrolné znalecké dokazovanie súd prvého stupňa odmietol, pretože znalecké posudky vypracované Mgr. Petrou Ďurkechovou, PhD. považoval za podrobné, odborné a komplexné s tým, že znalkyňu považoval za dostatočne erudovanú na vypracovanie znaleckých posudkov, a to aj vzhľadom na jej dvanásťročnú prax a na použité metódy a testy. Osobný výsluch svedkyne PhDr. Zuzany Bielikovej okresný súd odmietol, pretože svoj znalecký posudok vypracovala v novembri 2015 v inej trestnej veci, a to sp. zn. 1T/20/2015 za iné obdobie (od presne nezisteného času roku 2008 do 26. októbra 2014), než pre ktoré bola na obvinenú podaná obžaloba v prejednávanej veci za týranie maloletých detí (od presne nezisteného času najneskôr od roku 2015 do 30. júna 2017). Pritom krajský súd, ako to vyplýva z dôvodov jeho rozhodnutia (strana 10), sa s odôvodnením obsiahnutým v rozsudku súdu prvého stupňa stotožnil a doplnil, že znalkyňa Mgr. Petra Ďurkechová, PhD. zdôraznila, že posudzovala aktuálnu situáciu v rodine a zaoberala sa obdobím, kedy P. V. v domácnosti už temer tri roky nefiguroval, teda zaoberala sa obdobím po jeho odchode pred temer tromi rokmi (strana 7 a 10); na nariadenie vypracovania kontrolného znaleckého posudku je potrebné splniť zákonné podmienky, a to najmä vznik pochybnosti o znaleckom posudku, ktoré znalec nevysvetlil, prípadne neodstránil doplnením znaleckého posudku, alebo ak by nejasnosti, či pochybnosti pretrvávali aj po doplnení znaleckého posudku, len vnútorný ničím nepodložený pocit obvinenej pre nariadenie kontrolného znaleckého posudku nestačí.

Z uvedeného je teda zrejmé, že súd prvého stupňa sa vyššie uvedenými dôkaznými návrhmi obhajoby týkajúcimi sa znaleckého dokazovania realizovaného znalkyňou Mgr. Petrou Ďurkechovou, PhD. zaoberal, procesne naň reagoval a pred meritorným rozhodnutím, teda pred vyhlásením v úvode tohto rozhodnutia označeného rozsudku, ich odmietol, pričom krajský súd sa s jeho postupom, ako to vyplýva z jeho rozhodnutia, v tomto smere stotožnil. Zároveň v dôvodoch spomínaného rozsudku, ako je to vyššie uvedené, okresný súd vysvetlil, prečo dotknuté návrhy na doplnenie dokazovania odmietol, pričom tento obsah a rozsah vlastnej úvahy okresného súdu doplnený o úvahy krajského súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, ktorú nie je možné považovať za svojvoľnú, či arbitrárnu, dovolací súd v rámci dovolacieho konania, nie je oprávnený preskúmať, pretože by to odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkovým stavom podľa § 371 ods. 1 písm. i), veta za bodkočiarkou, Trestného poriadku, podľa ktorého správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť. (Primerane už spomínané publikované rozhodnutie pod číslom R 7/2011).

V tejto súvislosti dovolací súd pre úplnosť dodáva, že v dvojinštancnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, pretože prvostupňové konanie a konanie o opravnom prostriedku proti nemu z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (primerane rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky napríklad II. ÚS 78/2005, III. ÚS 264/2008, IV. ÚS 372/2008, IV. ÚS 350/2009, IV. ÚS 9/2013).

Nad rámec uvedeného považuje najvyšší súd za potrebné už len doložiť, že podľa § 146 Trestného poriadku ak vzniknú pochybnosti o správnosti znaleckého posudku alebo ak je znalecký posudok nejasný alebo neúplný, treba požiadať znalca o vysvetlenie alebo doplnenie posudku. Ak by to nevedelo k odstráneniu pochybností alebo nejasností znaleckého posudku alebo k úplnosti znaleckého posudku, treba pribrať iného znalca.

Ako na to správne poukázal už krajský súd vo svojom rozhodnutí a ako to vyplýva z vyššie citovaného ustanovenia, pribrať iného znalca na posúdenie tej istej otázky do konania, v ktorom už je znalec pribratý, je možné až potom, čo pôvodný znalec je na namietané chyby, nedostatky znaleckého posudku, na nejasnosti a pochybnosti z neho vyplývajúce upozornený a napriek pokusu o ich vysvetlenie alebo po doplnení znaleckého posudku tieto nedostatky naďalej pretrvávajú. Vždy však musí ísť o námietky konkrétne, aby ich vplyv na správnosť a úplnosť podaného znaleckého posudku bolo možné reálne vyhodnotiť.

Na námietku obhajoby, že znalkyňa neodlíšila vplyv konania P. V. na znaleckým dokazovaním zistené prvky týrania u maloletých detí, sa žiada uviesť, že znalkyňa zrozumiteľným spôsobom, ktoré oba súdy nižšieho stupňa akceptovali a pojali do svojich skutkových zistení vyjadrených v takzvanej skutkovej vete rozsudku súdu prvého stupňa, vysvetlila, že skúmala obdobie potom, čo P. V. od rodiny odišiel pred temer tromi rokmi, skúmala teda obdobie, keď P. vyskočil už v rodine nefiguroval, a preto dospela k záveru, že spomínané zistené prvky týrania u maloletých detí sú dôsledkom konania oboch obžalovaných.

Navyše z rozsudku Okresného súdu Nové mesto nad Váhom z 3. júla 2015, sp. zn. 1T/20/2015 vyplýva, že P. V. bol uznaný vinným zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. e), ods. 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, čo znamená, že uvedenej trestnej činnosti sa dopustil síce závažnejším spôsobom konania avšak po dlhší čas, nie na viacerých osobách, pritom z popisu skutku uvedeného v takzvanej skutkovej vete výrokovej časti spomínaného rozsudku je zrejmé, že týrania sa dopustil voči svojej manželke Mgr. D. V., nie však voči jej maloletým deťom, ohľadom ktorých je v skutku uvedený len ojedinelý incident, ktorý znaky týrania z toho dôvodu nevykazuje.

Ani tieto námietky preto z vyššie uvedených dôvodov dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zjavne nenapĺňajú.

Pokiaľ dovolatelia namietali, že znalkyňa Mgr. Petra Ďurkechová napriek svojej odbornej spôsobilosti, ale bez dlhodobých praktických a životných skúseností nemohla zložené rodinné vzťahy v rodine dovolateľov precíznejšie vyhodnotiť a zvážiť, k tomu sa nad rámec už uvedeného žiada už len doložiť, že podľa vyššie citovaného ustanovenia § 5 ods. 1 písm. e) zákona o znalcoch do zoznamu znalcov sa ako znalec zapíše fyzická osoba, ak má v odbore aspoň sedemročnú prax, pričom znalkyňa podľa jej vyjadrenia, ako na to poukázal už súd prvého stupňa, vykonávala v požadovanom odbore prax po dobu dvanásť rokov, pričom toto jej tvrdenie nebolo v priebehu konania ničím spochybnené a ani vyvrátené. Preto ani najvyšší súd nevzhladol priestor pre pochybnosti o praktických skúsenostiach znalkyne.

A pokiaľ dovolatelia v podaných dovolaniach tvrdili, že vyjadrenia spomínanej znalkyne pred súdom boli neobjektívne, neprofesionálne a vyznievali zaujato, k tomu je potrebné uviesť, že ide o všeobecné vyjadrenia nepodoporené žiadnymi konkrétnymi overiteľnými tvrdeniami, pritom, ako to už bolo vyššie uvedené, úlohou dovolacieho súdu nie je domýšľať si, či hľadať, v čom by mohli spočívať konkrétne

dôvody dovolateľových námietok (primerane napríklad už spomínané rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 518/2019).

Na tomto mieste najvyšší súd poukazuje na svoju ustálenú súdnu prax, podľa ktorej viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Chybu vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (primerane rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované pod číslom 120 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 6/2012 - ďalej aj „R 120/2012“).

Zhrnúc vyššie uvedené je nutné zopakovať a pripomenúť, že dovolanie nie je ďalším odvolaním, jeho dôvody sú formulované podstatne užšie ako dôvody odvolania a keďže ako mimoriadny (teda nie bežný) opravný prostriedok prelomuje právoplatnosť konečného rozhodnutia zakladajúceho stav právnej istoty, jeho použitie, ako to vyplýva už z jeho názvu, je mimoriadne. Z tohto dôvodu sú aj kladené vyššie nároky na formuláciu jeho obsahu, čomu zodpovedá aj požiadavka zákonodarcu, aby každý obvinený bol pri podávaní dovolania a v dovolacom konaní zastúpený obhajcom (§ 373 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), ktorého úlohou je chyby, ktoré sa napadnutému rozhodnutiu alebo konaniu tomuto rozhodnutiu predchádzajúcemu vytýkajú, vecne špecifikovať, teda konkrétne vymedziť. Nie je totiž, ako to už bolo opakovane naznačované, úlohou dovolacieho súdu opätovne preskúmať všetky napadnuté výroky pôvodného rozhodnutia a im predchádzajúce konanie prihliadať i na chyby, ktoré neboli vytýkané, ak zakladajú dovolací dôvod (toto je úloha odvolacieho súdu), ale „len“ konkrétne dovolateľom vecne vyšpecifikované dôvody podriaďiť pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu a posúdiť, či tento dovolací dôvod aj naozaj zakladajú.

Preto ani vyššie rozvedené dovolacie námietky spochybňujúce odbornosť a praktické skúsenosti znalkyne Mgr. Petry Ďurkechovej, PhD. dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zjavne nenapĺňajú.

Dovovateľka, ako to už bolo vyššie uvedené, videla naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku aj v tom, že obhajoba bolo znemožnené vykonať ďalšie množstvo dôkazov.

Na tomto mieste je nutné znovu zopakovať, že všeobecné konštatovanie o znemožnení vykonať ďalšie množstvo dôkazov pre jeho neurčitosť a nekonkrétnosť žiadny dovolací dôvod, a to ani podľa § 371 ods. 1 písm. c) zjavne nenapĺňa.

Napriek uvedenému, nad rámec vyššie konštatovaného, najvyšší súd už len dodáva, že súd prvého stupňa na hlavnom pojednávaní 1. a 8. marca 2018, ako je to zrejme zo zápisníc o týchto úkonoch, návrhy obhajoby na vykonanie dôkazov postupom podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku ešte pred rozhodnutím vo veci samej odmietol, v dôvodoch svojho rozsudku vysvetlil, prečo navrhované dôkazy nevykonal (strana 31 až 33), s takýmto postupom okresného súdu sa krajský súd, ako to vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia (strana 10), stotožnil a dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa doplnil, pričom oboma súdmi uvádzané úvahy o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, ktoré nie je možné považovať za svojvoľné, či arbitrárne, dovolací súd v rámci dovolacieho konania, ako to už bolo vyššie uvedené, nie je oprávnený preskúmať.

Navyše dovolateľka nielen, že neoznačila konkrétne dôkazy, nevykonanie ktorých malo byť v rozpore s jej právom na obhajobu, ale ani neuviedla konkrétne dôvody v čom mal tento rozpor spočívať a aké materiálne dôsledky na jej práva mal mať.

Pritom nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva (primerane napríklad rozhodnutia Ústavného súdu

Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012), ale len porušenie, ktorého intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami mala podstatný dosah (IV. ÚS 320/2011, III. ÚS 262/2017).

Ani z tohto pohľadu potom dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolacími námietkami či už obvinenej Mgr. D. V. alebo obvineného X. V. zjavne naplnený nebol.

Porušenie práva na obhajobu videla dovolateľka aj v tom, že nebolo vyhovené jej návrhu na opätovné vypočutie maloletých poškodených, hoci zo strany znalcov neboli zistené u maloletých detí žiadne traumatické zážitky a týchto svedkov bolo, podľa názoru obvinenej, potrebné vypočuť aj v kontexte nových zistených skutočností a dôkazov, čo nebolo možné na začiatku trestného konania.

Podľa § 135 ods. 3 a 4 Trestného poriadku v znení účinnom v čase vykonávania výsluchov maloletých detí, teda 2. a 17. júla 2017, ak je ako svedok vypočúvaná osoba mladšia ako 18 rokov a ak ide o trestný čin spáchaný voči blízkej osobe alebo zverenej osobe alebo je zrejmé z okolností prípadu, že opätovná výpoveď osoby mladšej ako 18 rokov môže byť ovplyvnená, alebo je odôvodnený predpoklad, že výsluch by mohol nepriaznivo ovplyvňovať duševný a mravný vývoj osoby mladšej ako 18 rokov, výsluch sa vykoná s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu tak, aby osoba mladšia ako 18 rokov mohla byť v ďalšom konaní vypočútaná len výnimočne. Ak treba zopakovať výsluch osoby mladšej ako 18 rokov po vznesení obvinenia, vykoná sa spôsobom upraveným v prvej vete; ďalší výsluch osoby mladšej ako 18 rokov sa v prípravnom konaní môže vykonať len so súhlasom jej zákonného zástupcu a v prípadoch podľa § 48 ods. 2 so súhlasom opatrovníka. Ak bola vypočútaná osoba mladšia ako 18 rokov podľa odseku 3, v konaní pred súdom sa pri vykonávaní tohto dôkazu postupuje podľa § 270 ods. 2; výsluch tohto svedka možno v konaní pred súdom vykonať len výnimočne.

Podľa § 8 ods. 1, ods. 2, veta prvá, zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov obeť má právo na ochranu pred druhotnou viktimizáciou alebo opakovanou viktimizáciou. Orgán činný v trestnom konaní, súd a subjekt poskytujúci pomoc obetiam postupuje tak, aby jeho činnosť nespôsobovala obeti druhotnú viktimizáciu a prijíma účinné opatrenia, ktoré majú zabrániť opakovanej viktimizácii.

Pri výsluchoch maloletej osoby judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva akcentuje potrebu viesť súdne konanie takým spôsobom, aby sa chránili záujmy maloletých, ktorí ako svedkovia svedčia napríklad v prípadoch sexuálneho zneužívania (S. N. proti Švédsku - rozsudok z 2. júla 2002, W.S. proti Poľsku - rozsudok z 19. júna 2007). V takýchto prípadoch je možné pripustiť výnimky z princípu prípustnosti dôkazov, vrátane práva vypočuť svedkov počas hlavného pojednávania za účelom zachovania kontradiktórnosti konania. Právo garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) tak nezaručuje obvinenému absolútne právo na to, aby svedok prišiel na pojednávanie pred súd. Ak je však výpoveď takejto osoby jediným dôkazom proti obvinenému, prípadne dôkazom rozhodujúcim, na poklade ktorého súd uznal vinu, súd musí veľmi dôkladne preskúmať, či bola obvinenému poskytnutá dostatočná možnosť, aby si uplatnil svoje právo na obhajobu.

Potrebu vedenia trestného konania s dôrazom na ochranu záujmov maloletých svedčiacich v prípadoch, kedy sú trestnými činmi sami dotknutí, respektíve trestnou činnosťou poškodení s odkazom na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva S. N. proti Švédsku z 2. júla 2002, F. a M. proti Fínsku zo 17. júla 2007, Kovač proti Chorvátsku z 12. júla 2007, W.S. proti Poľsku z 19. júna 2007 a ďalšie podčiarkol aj Ústavný súd Slovenskej republiky (napríklad rozhodnutie z 19. januára 2016, sp. zn. I. ÚS 28/2016) a konštatoval, že v prípade výsluchov takýchto svedkov sú definované nielen zákonné výnimky, ale aj výnimky verifikované rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré dopadajú aj na kontradiktórne poňatie trestného konania spočívajúceho v možnosti vypočúvania takýchto svedkov, či už opakovane v rámci prípravného konania, alebo v konaní pred súdom, a ktorých spoločným menovateľom je potreba eliminácie opätovného prežívania negatívnych zážitkov takýchto

svedkov z trestnej činnosti adresovanej voči nim samotným. Z uvedeného teda vyplýva, že právo obvineného na kontradiktórne vypočutie takýchto svedkov nie je ani v zmysle čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru absolútne a nezaručuje ani osobnú prítomnosť takýchto svedkov na pojednávaní súdu (primerane rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva A. M. proti Taliansku zo 14. decembra 1993, A. H. proti Fínsku z 10. mája 2007).

Navyše pre spravodlivé súdne konanie a pre kritickú previerku výpovede svedka postačuje, ak je výsluch svedka vykonaný v prítomnosti obvineného alebo jeho obhajcu, teda kontradiktórnym spôsobom, v trestnom konaní aspoň raz (primerane stanovisko najvyššieho súdu č. 30 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 4/2010).

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že výsluchy všetkých troch maloletých poškodených boli v prípravnom konaní vykonané 2. (maloletý J. V.) a 19. (maloletí V. a V. V.) júla 2017 s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu za prítomnosti obhajcov oboch obvineným, pričom obhajcom bolo umožnené poškodeným (u maloletej V. prostredníctvom vyšetrovateľa) klásť otázky, čo obhajcovia aj využili. Tieto dôkazy boli teda už v prípravnom konaní vykonané kontradiktórnym spôsobom. Na hlavnom pojednávaní, a to 1. a 2. marca 2018 boli spomínané dôkazy vykonané v súlade s ustanovením § 270 ods. 2 Trestného poriadku, teda prehratím ich obrazovo zvukových záznamov. Z uvedeného je potom zrejmé, že obom obvineným bolo umožnené, aby už v prípravnom konaní, prostredníctvom obhajcov, podrobili tieto usvedčujúce výpovede kritickej previerke, bolo im umožnené klásť svedkom, prostredníctvom obhajcov otázky, čím právo obvinených na spravodlivý proces bolo zachované. Z tohto pohľadu nebol dôvod výpovede maloletých svedkov na hlavnom pojednávaní opakovať.

Vychádzajúc z vyššie citovaného ustanovenia § 135 ods. 4 Trestného poriadku výsluch svedkov mladších ako osemnásť rokov, ohľadom trestnej činnosti spáchanej voči blízkej osobe alebo zverenej osobe, možno v konaní pred súdom v záujme zabránenia jej druhej viktimizácie vykonať len výnimočne.

Pritom žiaden výnimočný dôvod, ktorý by opodstatňoval opätovný výsluch maloletých poškodených v konaní pred súdom v prejednávanej veci ani najvyšší súd nezistil. Je bežné, samozrejme, teda nie výnimočné, že dôkazy výsluchom poškodených, voči osobe ktorých smeroval trestný čin, sú za účelom objasnenia oznámenej trestnej činnosti vykonávané medzi prvými a zvyčajne za nimi nasledujú dôkazy ďalšie. Pri akceptácii len následného dokazovania bez ďalšieho, ako dôvodu pre opakovanie výsluchov zvlášť zraniteľných osôb by ustanovenie o výnimočnosti opakovania takýchto výsluchov v podstate stratilo význam. Preto len samotná skutočnosť, že po výpovediach maloletých poškodených boli vykonané aj ďalšie dôkazy pre záver o existencii výnimočných okolností opodstatňujúcich ich opätovný výsluch nestačí. Navyše dovolateľka ani neuviedla žiadne konkrétne závažné skutočnosti vyplývajúce z dokazovania nasledujúceho po výpovediach maloletých poškodených, ktoré by snáď takýto výnimočný postup mohli opodstatňovať.

Z uvedeného je potom zrejmé, že ani nezopakovaním výsluchov maloletých poškodených na hlavnom pojednávaní k naplneniu dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zjavne nedošlo.

Zhrnúc vyššie uvedené je nutné konštatovať, že dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku námietkami dovolateľov zjavne naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa vzťahuje k najdôležitejšej fáze trestného konania, k dokazovaniu. Týka sa predovšetkým vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá, teda vyhľadávanie a zabezpečovanie, lebo dôkazy zadovážené v rozpore so

zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou, nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní tých dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci.

Pokiaľ ide o porušenie zákona vo vzťahu k vyhľadávaniu, zabezpečovaniu a vykonávaniu dôkazov, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z toho potom logicky vyplýva, že v rámci neho možno úspešne uplatňovať aj nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov, ale len vtedy, ak mal, respektíve má negatívny materiálny dopad na práva obvineného.

Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom (primerane rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva napríklad Mariana Marinescu proti Rumunsku z 2. februára 2010, Emen proti Turecku z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holandsku, Visser proti Holandsku zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu z 15. decembra 2011 a ďalšie, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Tdo/26/2017 z 11. júla 2017, 3Tdo/39/2019 z 23. októbra 2019, 4Tdo/88/2015 z 30. mája 2018).

Ako to už bolo vyššie uvedené dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku vzhľadom na dovolateľku v tom, že vykonávanie dôkazov, výsluchov maloletých poškodených, bolo v rozpore s Trestným poriadkom, v prípravnom konaní boli zo strany vyšetrovateľa porušené všetky zásady, ktoré majú byť dodržané pri výsluchu maloletých detí, pri výsluchoch im boli často kladené kapiózne, sugestívne a nevhodne formulované otázky úmyselne obsahujúce odpovede a deti boli otázkami navádzané na to, ako majú vypovedať.

Na tomto mieste nezostáva najvyššiemu súdu nič iné len opätovne zopakovať, že je vecou dovolateľa, aby svoje dovolacie námietky konkrétne vecne vymedzil, vyšpecifikoval tak, aby bolo možné reálne posúdiť, či predstavujú naplnenie niektorého z dovolacích dôvodov vyplývajúcich z ustanovenia § 371 ods. 1 Trestného poriadku a aký materiálny dopad takéto prípadné pochybenie na práva obvineného malo.

Dovolateľka namieta, že výsluchy maloletých poškodených, boli realizované v rozpore s Trestným poriadkom a zo strany vyšetrovateľa boli porušené všetky zásady, ktoré majú byť dodržané pri výsluchu maloletých detí.

Z predloženého spisu je však zrejmé, že výsluchy všetkých troch maloletých detí boli v prípravnom konaní vykonané 2. a 19. júla 2017, v súlade s ustanovením § 135 ods. 1 Trestného poriadku za prítomnosti psychológa, prípadne znalca z odboru psychológie, zástupcov opatrovníka poškodených (Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Nové mesto nad Váhom), námestníčky Okresnej prokuratúry v Novom Meste nad Váhom, obhajkyne obvinenej Mgr. P. Q. a obhajcu obvineného Mgr. Aleša Zollera s využitím technických zariadení určených na záznam zvuku a obrazu. Z uvedeného obrazovo-zvukového záznamu bol následne vyhotovený prepis tvoriaci súčasť zápisnice o výsluchu dotknutých svedkov. Obhajcom obvinených bolo umožnené klásť maloletým poškodeným (u maloletej V. V. prostredníctvom vyšetrovateľa) otázky, pričom obhajcovia otázky kladené poškodeným vyšetrovateľom a ani spôsob vedenia výsluchu nenamietali.

Nie je preto pravdivé tvrdenie dovolateľky, že by všetky zásady, ktoré majú byť dodržané pri výsluchu maloletých detí, boli vyšetrovateľom v prejednávanej veci porušené a žiadne konkrétne chyby

predstavujúce porušenie konkrétneho ustanovenia Trestného poriadku dovolateľka neuviedla a neuviedla ani, ktoré konkrétne otázky, pri výsluchu ktorého maloletého svedka, boli kapciózne, sugestívne a nevhodne formulované, aby bolo možné reálne posúdiť, či takýto charakter naozaj mali a aký mali vplyv na použiteľnosť výpovede dotknutého svedka.

Pritom úlohou dovolacieho súdu, ako to už bolo opakovane uvádzané, nie je domýšľať si, či hľadať, v čom by mohli spočívať konkrétne dôvody dovolateľových námietok.

Z uvedeného je potom zrejmé, že vyššie uvedenými námietkami obvinenej k naplneniu dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku zjavne nedošlo.

Obvinený považoval vyššie uvedený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku za naplnený tým, že posudky znalkyne Mgr. Petra Ďurkechovej, PhD. a znalca MUDr. Juraja Lexmanna vychádzajú prioritne z informácií z prípravného konania, pričom znalci nezobrali do úvahy výsledky dokazovania vykonaného po podaní ich znaleckých posudkov, z ktorého vyplynuli zistenia v prospech obvinených napríklad výpoveď svedka K. V., ktorý na hlavnom pojednávaní vypovedal 20. februára 2018.

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že aj keď znalecké posudky oboch znalcov, teda Mgr. Petry Ďurkechovej, PhD. a MUDr. Juraja Lexmanna boli podané ešte v prípravnom konaní v septembri 2017, teda pred výsluchom svedka K. V. na hlavnom pojednávaní konanom 20. februára 2018, pričom podkladom pre vypracovanie dotknutých znaleckých posudkov nebola ani výpoveď spomínaného svedka v prípravnom konaní zo 6. septembra 2017, obaja znalci boli v konaní pred súdom na hlavnom pojednávaní vypočutí, a to 1. marca 2018 znalkyňa Mgr. Petra Ďurkechová, PhD. a 2. marca 2018 znalec MUDr. Juraj Lexmann, kedy bolo možné oboch znalcov s konkrétnymi zisteniami vyplývajúcimi, či už z výpovede svedka K. V. alebo dokazovania nasledujúceho po podaní znaleckých posudkov, majúcimi podľa názoru obhajoby vplyv na závery znaleckého dokazovania, konfrontovať. V žiadnom prípade tejto možnosti ale nezodpovedá žiadosť obhajoby prednesená vo všeobecnej rovine, aby sa znalci oboznámili s celým následným dokazovaním bez poukázania na konkrétne dôkazy a z nich plynúce konkrétne skutočnosti, ktoré by, ako to už bolo vyššie uvedené, mali podľa názoru obhajoby vplyv na znalecké závery. Dovolateľ pritom nenamieta, že by mu na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom nebolo umožnené znalcov so skutočnosťami významnými pre dokazovanie a vyplývajúcimi z dokazovania vykonaného po podaní dotknutých znaleckých posudkov konfrontovať.

Len samotná skutočnosť, že po podaní znaleckého posudku bolo následne vykonávané ďalšie dokazovanie za situácie, že znalec po vykonaní ďalšieho dokazovania bol na hlavnom pojednávaní za prítomnosti obhajoby vypočutý, žiaden dovolací dôvod, a to ani podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku nenapĺňa.

Navyše nad rámec uvedeného najvyšší súd už len dopĺňa, že obhajoba považovala výpoveďou svedka K. V. (ktorý podľa vlastného vyjadrenia pôsobil ako masér a fitness tréner, teda nie ako psychológ a už vôbec nie ako znalec) za preukázané, že problémové správanie maloletého J. V. nemalo pôvod v konaní obvinených, ale súviselo s obdobím jeho dospievania (pubertou). K tomu sa však znalkyňa z odboru Psychológia Mgr. Petra Ďurkechová, PhD. vyjadrila v tom smere, že J. problémové správanie nemalo pôvod v puberte, ale v tom, že u neho neboli naplnené jeho základné citové potreby, a že nebol matkou akceptovaný.

Vzhľadom na to, že úlohou znalca z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, MUDr. Juraja Lexmanna, bolo posúdiť v zásade duševný stav obvineného X. V., výpoveď svedka K. V. o problémovom správaní maloletého J. V., ani podľa názoru najvyššieho súdu, nemohla mať zásadný vplyv na jeho závery. A konkrétne skutočnosti, z ktorých by bolo možné opak vyvodiť obvinený v podanom dovolaní netvrdil.

Napokon, aj keď obsah spisového materiálu je určitým zdrojom informácií, o ktoré znalec svoje zistenia

opiera, podľa vyjadrenia znalcov v znaleckých posudkoch vychádzajú prednostne z vlastného, komplexne vykonaného vyšetrenia používajúc vlastné metódy, so zameraním na konkrétnu činnosť.

Zhrnúc vyššie uvedené je potrebné konštatovať, že dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku námietkami dovolateľov zjavne naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie situácia spočívajúca v tom, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiaden trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu (primerane napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Tdo/29/2018, 2Tdo/6/2019, 5Tdo/48/2018).

Naposledy citované ustanovenie teda slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb a jeho znenie za bodkočiarkou vylučuje možnosť úspešne sa domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené, s výnimkou uvedenou v ustanovení § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, a ktorý je vymedzený v takzvanej skutkovej vete napadnutého rozsudku, zodpovedá znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu, pod ktorú bol napadnutým rozsudkom podradený.

Obvinený X. V. v podanom dovolaní v súvislosti z vyššie označeným dovolacím dôvodom, okrem iného namietal nepreukázanie spáchania trestnej činnosti z jeho strany, pretože nejestvuje ucelené reťazenie usvedčujúcich dôkazov ohľadne rozsahu, motívu, obdobia trvania, ako aj následkov. Množstvo nepriamych a neurčitých dôkazov, podľa jeho názoru, prevážilo nad jasným dôkazom, a to výpoveďou svedka K. V., ktorý sa s rodinou V. stretával v roku 2017 každý víkend, pomáhali si s prácami na hospodárstve a v lese, J. problémové správanie riešil s matkou (obvinenou) od marca 2017 do konca júna 2017, pričom J. sa mu o týraní nezmienil, zaoberali sa najmä jeho neochotou podieľať sa na prácach okolo domácnosti a snahou odísť z domu za partiou, viesť vlastný život, súrodenci ho nezaujímali, pričom podľa názoru svedka problémové správanie J., nemalo pôvod v správaní obvinených, ale súviselo s jeho pubertou.

Na tomto mieste najvyšší súd v súvislosti s takto uplatnenými dovolacími námietkami pripomína už vyššie uvedenú ustálenú súdnu prax, v zmysle ktorej porušením práv obvineného nemožno rozumieť obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánov činných v trestnom konaní o voľbe použitých dôkazných prostriedkov a ani záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú (R 7/2011).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku účelom dovolacieho konania, ako to už bolo vyššie uvedené, je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu.

Obvinený vyššie uvedenými námietkami „len“ prehodnocuje rozsah a závery vykonaného dokazovania, pričom zdôrazňuje dôležitosť výpovede svedka K. V., domáha sa prehodnotenia zisteného a oboma súdmi (tak okresným, ako aj krajským) ustáleného skutkového stavu v zhode s ním predostretou vlastnou verziou skutkových okolností, najmä v súvislosti s pôvodom a príčinami problémového

správania poškodeného maloletého J. V..

Vychádzajúc z už citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ako aj vyššie rozvedenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, takéto námietky (dožadujúce sa v podstate „iba“ iného hodnotenia vykonaného dokazovania a zmeny skutkových zistení v súlade s predstavami obvineného) dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nenapĺňajú.

Napriek tomu, nad rámec uvedeného, najvyšší súd poznamenáva, že už z dôvodov napadnutého rozsudku okresného súdu (strana 36 - 37), čomu obsah spisu zodpovedá, je zrejmé, že konanie oboch obvinených popísané v takzvanej skutkovej vete spomínaného rozhodnutia, teda zistený skutok, ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť, považoval súd prvého stupňa za preukázaný najmä výpoveďami maloletých svedkov - poškodených J., V. a V. V., závermi znaleckého dokazovania z odboru psychológia a výpoveďami svedkov X. A., ktorý s nimi žil v spoločnej domácnosti po dobu päť týždňov, Ing. F. F., M. V., Q. F. a maloletej F. B.. Výpoveď svedka K. V. nepovažoval okresný súd za spôsobilú vyvrátiť trestnú činnosť obvinených, najmä z dôvodu, že dotknutý svedok nežil v spoločnej domácnosti s poškodenými a obvinenými, pričom krajský súd, ako to vyplýva z dôvodov v úvode označeného uznesenia, sa s argumentáciou rozvedenou okresným súdom stotožnil a poukázal na ňu (strana 10 spomínaného rozhodnutia).

Obvinený X. V. v podanom dovolaní ďalej okrem iného, ako to už bolo vyššie uvedené namietal, že súčasťou spisu sú písomnosti, v ktorých poškodení „zrazu“ popierajú usvedčujúce výpovede v skoršom trestnom konaní proti obvinenému P. V. z dôvodu ich ovplyvnenia matkou (dovolatelkou) v spomínanom konaní (vedenom proti P. V.), pritom dovolaateľ považoval za vadu konania, že s týmito súdu známymi písomnosťami, sa oba súdy nevysporiadali, pretože diskvalifikujú vierohodnosť výpovedí poškodených.

Dovolaateľ tieto námietky výslovne ku konkrétnemu dovolaciemu dôvodu nepriradil. V úvode svojho dovolania ale vymedzil, že dovolanie podáva z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) a písm. g) Trestného poriadku.

Ako to však už bolo vyššie uvedené, podľa ustálenej súdnej praxe najvyššieho súdu (R 120/2012) prípadnú chybu vecne špecifikovanú dovolaateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu.

Z predloženého spisu je zrejmé, že dovolaateľom označené písomnosti tvoria prílohu jeho odvolania podaného proti napadnutému rozsudku okresného súdu. Tieto písomnosti boli na verejnom zasadnutí konanom krajským súdom 14. augusta 2018 o odvolaniach obvinených a prokurátorky ako súčasť odvolania oboznámené, pričom ani obvinený a ani obhajca takýto postup krajského súdu nenamietali, následne obvinený a jeho obhajca na spomínanom verejnom zasadnutí výslovne uviedli, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania.

Pritom podľa § 371 ods. 4 Trestného poriadku (prvá veta) dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti. Výhlásenie obvineného, že nemá návrhy na doplnenie dokazovania v záverečnej fáze súdneho konania, je konečným prejavom obvineného o disponovaní s právom na navrhovanie doplnenia dokazovania a v prípade predtým uplatnených návrhov na doplnenie dokazovania jednoznačným prejavom, že na pôvodných návrhoch na doplnenie dokazovania netrvá a teda, že ich berie späť. Rešpektovanie takto prejavenej vôle obvineného súdom nemožno pokladať za porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 ods.1 písm. c) Trestného poriadku (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované pod číslom 116 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2014).

V dovolacom konaní preto obvinený nemohol úspešne namietat', že by tieto písomnosti ako dôkaz

vykonané neboli, čo by nasvedčovalo dovolaciemu dôvodu vyplývajúcemu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a ani spôsob ich vykonania, čo by naznačovalo dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Obvineným použitý neurčitý výraz „nevysporiadali“ je ale možné posúdiť ešte ako námietku spočívajúcu v tom, že súdy nižšieho stupňa na obvineným poukázané písomnosti pri hodnotení dôkazov neprihľadli a nevyhodnotili ich ním navrhnutým spôsobom.

Táto námietka však zjavne ani dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nenapĺňa.

Nezodpovedá skutočnosti, že by súdy nižšieho stupňa písomnosti, v ktorých poškodení „zrazu“ popierajú usvedčujúce výpovede v skoršom trestnom konaní proti obvinenému P. V. z dôvodu ovplyvnenia matkou (obvinenou) ponechali bez povšimnutia. Obvinený X. V. na tieto písomnosti poukázal už v podanom odvolaní voči v úvode označenému rozsudku okresného súdu. Krajský súd v dôvodoch svojho uznesenia pri zhrnutí obsahu odvolania obvineného túto námietku spomenul (strana 4). Je pravdou, že následne pri prezentovaní svojich úvah v odôvodnení spomínaného rozhodnutia na dotknutú námietku výslovne nezareagoval, v tejto súvislosti je ale potrebné poukázať na ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 209/04, IV. ÚS 350/2014, II ÚS 449/2015).

Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLĽP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999). Judikatúra ESLĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06) - primerane rozhodnutie ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 155/2018.

Krajský súd v dôvodoch svojho rozhodnutia (strana 8) konštatoval, že v usvedčujúcich výpovediach svedkov nezistil také nezrovnalosti, ktoré by tieto výpovede spochybňovali. Uviedol ďalej, že znalkyňa (Mgr. Petra Ďurkechová, PhD.) v podanom znaleckom posudku nezistila žiadnu motiváciu u detí ublížiť matke. Okresný súd v dôvodoch napadnutého rozsudku v tejto súvislosti poukázal na závery znaleckého dokazovania z odboru psychológia, realizovaného znalkyňou Mgr. Petrou Ďurkechovou, PhD., ktorá konštatovala, že ani u jedného maloletého dieťaťa - poškodeného nebol zistený znak oprávňujúci pochybovať, či už o všeobecnej alebo špecifickej vierohodnosti maloletých svedkov. U maloletých poškodených znalkyňa nezistila sklony k neobvyklej fantazijnej tvorbe a konfabulačnej činnosti, pričom s dôvodmi rozvedenými okresným súdom v napadnutom rozsudku, ako to už bolo vyššie uvedené, sa krajský súd stotožnil.

Je zrejmé, že krajský súd najmä s ohľadom na závery znaleckého dokazovania z odboru psychológia, považoval na rozdiel od obhajoby výpovede maloletých poškodených za hodnoverné, nezaťažené takými nezrovnalosťami, ktoré by vyvolávali pochybnosti o ich pravdivosti. Pritom takúto úvahu nie je možné

považovať za arbitrárnu, či svojvoľnú, s ohľadom na závery znaleckého dokazovania z odboru psychológia realizovaného Mgr. Petrou Ďurkechovou, PhD., ktorá uviedla, ako na to poukázal už okresný súd v dôvodoch napadnutého rozsudku, odvolávajúc sa na znalecký posudok PhDr. Zuzany Bielikovej, že všetky maloleté deti - poškodení vnímali matku (obvinenú) aj počas jej týrania manželom (otčimom detí) ako dominantnú. Obdobne sa vyjadril aj znalec z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria MUDr. Juraj Lexmann, vyšetrojúci duševný stav obvineného X. V., a to v tom smere, že obvinený matku nezrelo vnímal ako primárne dominantnú autoritu, a to už počas obdobia týrania matky otčimom, obvinený sa matke výrazne podriaďoval. Preto je nutné len súhlasiť so záverom, že prípadné ovplyvnenie maloletých detí dominantnou matkou v inom konaní proti ich otčimovi nevzbudzuje vo svetle iných dôkazov o pravdivosti ich tvrdení zásadné pochybnosti o ich pravdivosti v prejednávanej veci.

Obaja obvinení v súvislosti s dovolacím dôvodom vyplývajúcim z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku namietali nenaplnenie znakov zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 Trestného zákona z dôvodu, že znalkyňa z odboru psychológia nezistila u maloletých poškodených syndróm týranej osoby. Dovolateľ X. V. ešte argumentoval tým, že podľa znaleckých posudkov (z odboru psychológia) nikto z maloletých poškodených nepociťoval jeho konanie ako príkorie a intenzita prípadných súrodeneckých šarvátok nedosahovala, podľa jeho názoru, intenzitu vyššie uvedeného trestného činu. Dovolateľka ďalej namietala, že pokiaľ maloletí poškodení popisovali, že im jej konanie spôsobovalo krivdu, je otázkou právnou, či toto konanie už naplnilo znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby, keď navyše podľa jej názoru vykonaným dokazovaním neboli u maloletých poškodených zistené fyzické známky týrania, maloleté deti, nevykazovali ňou vymenované a odbornou literatúrou uvádzané znaky psychického týrania, pričom v období dospievania, pre ktoré sú typické špecifické psychické stavy je, podľa názoru dovolateľky, nemožné s jednoznačnou určitosťou pripísať znalkyňou konštatované niektoré prvky syndrómu týranej osoby prítomné u poškodených konaniu obvinenej. Navyše dovolateľka namietala, že jej nebol ničím preukázaný úmysel maloletým deťom vedome ubližovať, a že zo žiadnej skutočnosti, okrem svedkami popisovaného obdobia posledných dvoch týždňov nevyplýva, že by maloleté deti boli vystavované týraniu zo strany obvinenej po dlhší čas a keďže žiadne protiprávne konanie z jej strany vo vzťahu k maloletému V. nebolo preukázané, nemohlo byť jej konanie právne posúdené ani ako konanie na viacerých osobách podľa § 138 písm. j) Trestného zákona.

Obaja obvinení boli napadnutým rozsudkom súdu prvého stupňa v spojení s v úvode označeným uznesením krajského súdu uznaní za vinných zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

Uvedeného trestného činu [podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b), písm. j) Trestného zákona] sa dopustí ten, kto blízkej osobe alebo osobe, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, spôsobí fyzické utrpenie alebo psychické utrpenie

a) bitím, kopaním, údermi, spôsobením rán a popálením rôzneho druhu, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrázaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, násilnou izoláciou, citovým vydieraním alebo iným správaním, ktoré ohrozuje jej fyzické alebo psychické zdravie alebo obmedzuje jej bezpečnosť,

b) bezdôvodným odopieraním stravy, oddychu alebo spánku alebo odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, ošatenia, hygieny, zdravotnej starostlivosti, bývania, výchovy alebo vzdelávania,

c) nútením k žobrote alebo k opakovanému vykonávaniu činnosti vyžadujúcej jej neúmernú fyzickú záťaž alebo psychickú záťaž vzhľadom na jej vek alebo zdravotný stav alebo spôsobiteľ poškodiť jej zdravie,

a tento trestný čin spácha závažnejším spôsobom konania - po dlhší čas [§ 138 písm. b) Trestného zákona] a na viacerých osobách [§ 138 písm. j) Trestného zákona].

Podľa čl. 31 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru uznávajú

právo dieťaťa na odpočinok a voľný čas, na účasť na hre a oddychovej činnosti zodpovedajúcej jeho veku, ako aj na slobodnú účasť na kultúrnom živote a umeleckej činnosti.

Podľa čl. 32 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru uznávajú právo dieťaťa na ochranu pred hospodárskym vykorisťovaním a pred vykonávaním akejkoľvek práce, ktorá môže byť preň nebezpečná alebo brániť jeho vzdelávaniu, ktorá by škodila zdraviu dieťaťa alebo jeho telesnému, duševnému, duchovnému, mravnému alebo sociálnemu vývoju.

Skutok tak, ako ho oba sudy nižšieho stupňa ustálili, aj podľa názoru najvyššieho súdu vykazuje všetky znaky zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona.

Aj keď znalkyňa z odboru psychológia u maloletých poškodených syndróm týraných osôb nezistila, k tomu je potrebné uviesť, že takýto záver pre posúdenie konania obvinených ako týranie, nie je potrebný a Trestný zákon ani takéto zistenie pre vyššie uvedený záver, teda pre konštatovanie týrania, nevyžaduje. Týraním, podľa ustálenej súdnej praxe (R 20/1984, ale aj novšie rozhodnutia najvyššieho súdu napríklad sp. zn. 6Tdo/71/2014 z 13. apríla 2016, 3Tdo/25/2010 z 1. decembra 2010), je potrebné rozumieť také konanie páchatel'a, ktoré sa vyznačuje určitým stupňom hrubosti, bezohľadnosti a dlhším trvaním, ktoré poškodená osoba pociťuje ako ťažké príkorie. Pociťovanie prejavov správania sa inej osoby ako ťažké príkorie, je bezpochyby kategóriou subjektívnou, pre záver však, že o takého prežívanie, respektíve vnímanie správania sa inej osoby ide, sa táto subjektívna kategória prejavuje aj navonok. V žiadnom prípade, ako to už bolo vyššie uvedené, to nemusí byť zistenie a konštatovanie syndrómu týranej osoby. Zo skutku ustáleného oboma súdmi nižšieho stupňa tak, ako je vyjadrený v skutkovej vete napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, opierajúceho sa o závery znaleckého dokazovania z odboru psychológia vyplýva, že maloletí poškodení v nadväznosti na konanie matky (obvinenej) a najstaršieho brata (obvineného) pociťovali strach, stres, krivdu, kritiku, posmech a menejcennosť. Takéto prejavy, aj podľa názoru najvyššieho súdu, je potrebné v tomto konkrétnom prípade považovať za prejav toho, že poškodené maloleté deti vnímali (pociťovali) správanie sa oboch obvinených ako ťažké príkorie.

Zo skutku ustáleného v prejednávanej veci tak, ako je uvedený v napadnutom rozsudku okresného súdu, v žiadnom prípade neplynie, že by sa medzi poškodenými a obvineným X. V. odohrávali len súrodenecké šarvátky nedosahujúce intenzitu trestného činu. Zo spomínaného skutku je ďalej zrejmé, že strach, stres, krivdu, kritiku, posmech a menejcennosť pociťovali všetci traja maloletí poškodení ako dôsledok konania oboch obvinených, teda aj obvineného X. V.. Prítom dovolací súd, ako to plynie z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (jeho textu za bodkočiarkou), správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť. Nad rámec uvedeného je potrebné už len doložiť, že ani z vykonaného dokazovania nevyplýva, že by konanie obvineného maloletí poškodení nepociťovali ako príkorie. „Len“ zodpovednosť za jeho správanie pripisovali matke (obvinenej) tvrdiac, že obvinený bol zmanipulovaný matkou. Zo znaleckého posudku z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria MUDr. Juraja Lexmanna je však zrejmé, že rozpoznávacie schopnosti u obvineného boli plne zachované a ovládacie schopnosti v dôsledku sugestibility, nezrelosti, podriaďovania sa matke boli síce podstatne, forenzne významne zmenšené, nie však vymiznuté. Aj z tohto uhla pohľadu je potom záver o zodpovednosti obvineného za konanie popísané v takzvanej skutkovej vete napadnutého rozsudku okresného súdu správne. A aj keď ospravedlňovanie konania najstaršieho brata (obvineného) jeho mladšími súrodencami (poškodenými) je pochopiteľné, každopádne rozhodnutie o tom, kto je zodpovedný za spáchaný trestný čin, prináleží súdu nie maloletým poškodeným.

K námietkam obvinenej o nepreukázaní zavinenia, teda úmyslu, na jej strane je potrebné uviesť, že aj záver o zavinení páchatel'a musí byť preukázaný výsledkami dokazovania. Z vykonaného dokazovania musí logicky vyplývať zistenie, či v prejednávanej veci je/nie je prítomné zavinenie v zmysle trestnoprávnom a v akej forme, čo je síce záver právny, ale aj právny záver o subjektívnych znakoch trestného činu sa musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako ako záver o objektívnych znakoch trestného činu. Skutočnosti psychického života významné pre právny záver o tom, či tu je/nie je zavinenie a v akej forme, sú predmetom dokazovania

práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňajúce znaky trestného činu a nemôžu byť teda realizované, respektíve prehodnocované v dovolacom konaní dovolacím súdom (primerane napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 3Tdo/22/2013 z 29. mája 2013, 6Tdo/49/2015 z 12. augusta 2015).

Z oboma súdmi nižšieho stupňa ustáleného skutku plynie, že obvinená ako matka poškodené maloleté deti neprimerane fyzicky trestala, odopierala im stravu, nútila ich opakovane vykonávať rôzne práce v takom rozsahu, že maloleté deti nemali dostatok oddychu a spánku, čas na prípravu do školy, v dôsledku čoho deti pociťovali strach, stres, krivdu, kritiku, posmech a menejcennosť. Takto vymedzené konanie je nepochybne konaním úmyselným a nevyvoláva žiadne pochybnosti o tom, že dôsledkov svojho konania na maloleté deti si musela byť obvinená vedomá, teda, že konala úmyselne.

Obdobne tak z uvedeného skutku plynie, že obvinená sa tam popísaného konania s rozvedenými dôsledkami dopúšťala aj voči maloletému V., preto právne posúdenie konania obvinenej aj podľa odseku 3 písm. d) §-u 208 Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, teda, že obvinená za zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby dopustila závažnejším spôsobom konania, a to na viacerých osobách (viacerými osobami sa podľa § 127 ods. 2 Trestného zákona rozumejú najmenej tri osoby), je správne.

Opätovne aj na tomto mieste je potrebné pripomenúť, že vychádzajúc z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd je skutkovým stavom, respektíve skutkom zisteným súdmi nižšieho stupňa viazaný a jeho správnosť a úplnosť nie je oprávnený skúmať, či meniť.

Nad rámec uvedeného najvyšší súd len dopĺňa, že protiprávne konanie obvinenej voči maloletému V., okrem výpovede poškodeného, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu majúceho oporu vo vykonanom dokazovaní, bolo preukázané aj znaleckým dokazovaním z odboru psychológia, v rámci ktorého znalkyňa vysvetlila, že konanie matky (obvinenej) zasahovalo maloletého v rovine emočnej a vzťahovej, spôsobovalo mu neistotu, úzkosť, napätie, psychické utrpenie, aj keď poškodený najprv hľadal vinu u seba, čo je pre týrané osoby príznačné.

Na strane druhej je nutné námietkam obvinenej prisvedčiť v tom smere, že ustálený skutok neobsahuje znaky svedčiace pre právny záver, že obvinená sa zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) Trestného zákona dopustila po dlhší čas [§ 138 písm. b) Trestného zákona].

Pritom skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného, musí byť v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného (bližšie rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 12 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 2/2009), a to vrátane znaku, ktorý podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

Vzhľadom na to, že právne posúdenie konania páchatel'a trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa odseku 1 §-u 208, obsahujúceho základnú skutkovú podstatu uvedeného trestného činu, vyžaduje určitú sústavnosť, posúdenie takéhoto konania navyše ešte ako konania po dlhší čas závisí od konkrétneho spôsobu páchania činu, jeho intenzity, početnosti jednotlivých úkonov a podobne.

Ako to už bolo vyššie uvedené zo skutku tak, ako ho ustálil súd prvého stupňa, pričom krajský súd sa s takýmito skutkovými závermi okresného súdu stotožnil plynie, že v dobe od presne nezisteného času najneskôr od roku 2015 do 30. júna 2017 obvinená ako matka tri poškodené maloleté deti neprimerane fyzicky trestala, odopierala im stravu, nútila ich opakovane vykonávať rôzne práce v takom rozsahu, že maloleté deti nemali dostatok oddychu a spánku, čas na prípravu do školy, v dôsledku čoho pociťovali strach, stres, krivdu, kritiku, posmech a menejcennosť, pričom skutok navyše obsahuje aj bližší popis udalostí z konca žalovaného obdobia, ktoré sa udiali 26. a 29. júna 2017.

Z takto ustáleného skutku plynie, že obvinená sa jednotlivých útokov voči maloletým deťom dopúšťala po nie zanedbateľnú dobu - najmenej rok a pol (v pochybnostiach v prospech obvinenej). Takéto konanie by potom s ohľadom na jeho dĺžku aj pri nižšej intenzite, menšej početnosti útokov a väčších prestávok medzi nimi vo svojom súhrne intenzitu týrania napĺňalo. Vzhľadom ale na to, že popis skutku už neobsahuje upresnenie ako často, v akej intenzite, ktorého konkrétneho konania sa obvinená voči maloletým deťom dopúšťala, nie je možné dospieť k spoľahlivému záveru, že išlo o konanie aj po dlhší čas. Týranie po dobu jedného roka a pol by bolo možné označiť za konanie po dlhšiu dobu, pokiaľ by k nemu dochádzalo pravidelne, často (dennodenne, raz do týždňa a podobne), s menšími časovými rozstupmi pri nižšej intenzite konania a aj s väčšími časovými odstupmi, ak by išlo o konanie intenzívnejšie. Skutok ustálený v prejednávanej veci však rozhodne skutočnosti pre takéto posúdenie neobsahuje.

Obvinenej je potom nutné prisvedčiť, že tak okresný, ako aj krajský súd nepostupovali správne (v jej neprospech bol porušený zákon), keď zistený skutok právne posúdili aj podľa § 138 písm. b) Trestného zákona, pretože okresným súdom ustálená skutková veta (obsahujúca skutok), ktorú krajský súd bez zmeny akceptoval, neobsahuje také konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by vyjadrovali, že obvinená sa zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby dopúšťala aj po dlhší čas. Konštatovanie okresného súdu v dôvodoch jeho rozsudku, že obvinená popísaným spôsobom konala dennodenne nepostačuje, keďže vyjadrením zisteného skutkového stavu je skutok obsiahnutý v takzvanej skutkovej vete rozsudku (primerane napríklad R 13/1997, R 100/2001, R 24/2004, R 32/2007), nie skutkové okolnosti uvedené v dôvodoch rozhodnutia, či vyplývajúce z vykonaného dokazovania, pokiaľ nie sú v skutkovej vete rozsudku obsiahnuté.

Avšak podľa § 371 ods. 5 Trestného poriadku dôvody podľa odseku 1 písm. i) a podľa odseku 3 nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného.

Vzhľadom na to, že konanie obvinenej bolo správne právne posúdené podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) Trestného zákona, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písm. j) Trestného zákona, nesprávny záver oboch súdov nižšieho stupňa spočívajúci v tom, že konanie obvinenej je potrebné posúdiť podľa odseku 2 § 208 aj s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, nemá žiaden vplyv na správnu právnu kvalifikáciu jej konania podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. c) Trestného zákona, ods. 3 písm. d) Trestného zákona a ani na výšku trestnej sadzby.

Vzhľadom na to, že obvinenej bol ukladaný trest pod zákonom stanovenú trestnú sadzbu (sedem až pätnásť) rokov vo výmere štyroch rokov a ani skutočnosť, že by súdy nižšieho stupňa pri právnom posúdení konania obvinenej správne uvažovali o jednej nie dvoch okolnostiach podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby, by nemohla viesť k úvahám o uložení nižšieho trestu.

Podľa § 39 ods. 3 písm. d) Trestného zákona pri mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona nemožno pri ukladaní trestu za trestný čin, za ktorý je možné uložiť trest odňatia slobody v rozmedzí od sedem do pätnásť rokov, uložiť trest nižší ako dva roky. Napriek tomu okresný súd, s čím sa krajský súd bez zmeny stotožnil, uložil obvinenej pri zohľadnení mimoriadnych okolností na jej strane trest odňatia slobody vo výmere štyroch rokov. Z uvedeného je zrejmé, že aj keď uvedené ustanovenie umožňovalo súdom nižšieho stupňa znížiť trest odňatia slobody u obvinenej až na úroveň dvoch rokov, dotknuté súdy jej uložili trest odňatia slobody vo výmere štyroch rokov. To potom znamená, že ak by súdy nižšieho stupňa zistili, že aj nižší trest zodpovedá ochrane spoločnosti a náprave páchatela lepšie, nič im nebránilo, aby nižší trest uložili.

Pokiaľ obvinená namietala, že podanie trestného oznámenia bolo vopred pripravenou akciou rodiny F. a poškodeného maloletého J. V., k tomu najvyšší súd uvádza, že opätovne ide o námietku „len“ skutkového charakteru nespôsobilú úspešne dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku odôvodniť. Napokon nič nenasvedčuje tomu, že by hneď tri (nie jedno, nie dve) maloleté deti boli natoľko osobnostne narušené, že by boli schopné milujúcu, starostlivú matku krivo, bezdôvodne obviňovať z tak závažného konania.

Je zjavné, že ani týmito vyššie rozvedenými námietkami dovolatelia dovolací dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nenaplnili.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Obvinená sa v podanom dovolaní síce naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nedomáhala, vzhľadom ale na to, že namietala aj výšku uloženého trestu, považoval najvyšší súd za potrebné jej dovolacie námietky v tomto smere priradiť k naposledy označenému dovolaciemu dôvodu.

Podstata námietok obvinenej vo vzťahu k uloženému trestu spočívala v tvrdení, že uložený trest odňatia slobody aj napriek použitiu mimoriadneho zníženia trestu je, podľa jej názoru, neprimerane prísny, keďže u maloletých detí nebol zistený syndróm týranej osoby a ani traumatizácia konaním obvinenej porovnávajúc navyše výšku jej uloženého trestu s trestnom uloženým v inej trestnej veci Okresného súdu Nové mesto nad Váhom, vedenej proti jej v tom čase manželovi P. V. pod sp. zn. 1T/20/2015 ukončenej rozsudkom z 3. júla 2015.

K tomu sa žiada uviesť, že trest v prejednávanej veci bol obvinenej uložený v súlade so zákonom a zásadami pre ukladanie trestu, zohľadňujúc jednotlivé hľadiská pre jeho ukladanie a zohľadňujúc konkrétne špecifiká prejednávanej veci. Obvinenej nebol uložený trest, ktorý by zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťať a nebol jej uložený ani trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby v jej neprospech. Uložený trest aj najvyšší súd považuje za zákonný, správny a primeraný závažnosti a dôsledkom spáchaného trestného činu, a to aj keď u maloletých poškodených detí nebol zistený syndróm týranej osoby a ich traumatizácia. Zároveň sa žiada uviesť, že niet právneho dôvodu dožadovať sa uloženia rovnakého alebo obdobného trestu, ako bol uložený inému páchatelovi v inej trestnej veci za iných konkrétnych okolností. Navyše ako to vyplýva zo spomínaného rozsudku z 3. júla 2015, P. V. bol právoplatne odsúdený za to, že týral jednu dospelú osobu (voči maloletým deťom sa dopustil ojedinelého incidentu, ktorý intenzitu týrania nenaplnil) po dlhší čas, pričom obvinená týrala po nie zanedbateľnú dobu tri maloleté deti. Aj z tohto uhla pohľadu najvyšší súd považuje uložený trest za primeraný, zákonný a správny.

Obvinená teda zjavne dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku vyššie uvedenými námietkami nenaplnila.

Nakoľko obvinení Mgr. D. V. a X. V. skutočnosťami, ktoré uviedli vo svojich dovolaniach nenaplnili dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. h) a písm. i) Trestného poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí ich dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.